

„ЗИМНИ ВЕЧЕРИ“ (ХРИСТО СМИРНЕНСКИ)

1. „Зимни вечери“ на Христо Смирненски е:

- А) лирическа поема Б) сборник с елегии В) лирически цикъл Г) пейзажна лирика

2. Каква художествена функция изпълнява заглавието на творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски?

- А) Подготвя за възприемане на творбата като урбанистичен пейзаж.
Б) Подчертава връзката на творбата със символистичната поезия.
В) Назовава пряко времето на създаване и публикуване на творбата.
Г) Носи символно обобщение на безкрайното човешко страдание.

3. Коя е основната тема на творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски?

- А) безнадеждният свят на бедните и онеправданите
Б) отчаяният бунт на масите за справедлив живот
В) отчуждението между човешкия и природния свят
Г) моралната разруха на човека в града на порока

4. Кой е верният завършек на твърдението?

Лирическият разказ в „Зимни вечери“ на Христо Смирненски започва с описанието на:

- А) призрачния град Б) смълчаните хижи В) зловеците сгради Г) бедната къщурка

5. Кой от посочените образи в „Зимни вечери“ е ключова метафора на житейската безперспективност на бедните и онеправданите?

- А) вечерта Б) мъглата В) старецът Г) жената

6. Каква основна художествена цел е постигнал Смирненски чрез образа на лирическият говорител в следния откъс от творбата „Зимни вечери“?

*Братя мои, бедни мои братя –
пленници на орис вечна, зла –
ледно тегне и души мъглата –
на живота сивата мъгла...*

- А) да изрази човешката си съпричастност към оскърбените и онеправданите в живота
Б) да даде пряк израз на възмущението си от несправедливо устроения социален свят
В) да даде израз на личната си болка от живота в крайния софийски квартал „Ючбунар“
Г) да сподели в последната зима от живота си спомена за своето безрадостно детство

7. Кой от героите в „Зимни вечери“ проклена „своя живот непотребен, / и своята мъка без край“?

- А) старите цигани Б) слепият старик В) пияният баща Г) бедните деца

8. Коя е основната образна опозиция във финалното четиристишие на „Зимни вечери“?

- А) луна – мътни стъкла Б) снежинки – кал В) фенер – свещи Г) деца – ледени цветя

9. В „Зимни вечери“ Христо Смирненски постига внушението за трагичната орис на бедните и онеправданите чрез използване и преосмисляне на образи от:

- А) символистичната поетика Б) народнопесенната традиция
В) християнската митология Г) експресионистичната лирика

Прочетете следния откъс от „Зимни вечери“ на Христо Смирненски и решете задачи 10 и 11.

*Като черна гробница и тая вечер
пуст и мрачен е градът;
тъпо стъпките отекват надалече
и в тъмната се топят.*

10. Какво художествено средство представлява подчертаният израз в откъса?

- А) епитет Б) метафора В) символ Г) сравнение

11. Запишете със свои думи 2 примера в подкрепа на твърдението, че в откъса ясно се открива присъствието на символистична образност.

12. От изброените изрази посочете и запишете само тези, които назовават герои – жертви на Града, в творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски.

старият музикант / старите цигани / слепият старик / братчетата на Гаврош / безхлебният баща / цветарката / уличната жена / двете деца

Прочетете следния откъс от творбата „Зимни вечери“ и решете задачи 13 и 14.

*Но ето къщурка позната;
в прозореца детска глава;
и грубо гърмят в тишината
пияни хрипливи слова.*

*Завесата мръсна, програна,
и едър мъглив силует
размахва ръцете в закана,
от помисли странни обзет.*

*Завърнал се в къщи – безхлебен,
пиян пак – бащата ругай:
и своя живот непотребен,
и своята мъка без край.*

*Децата пицят и се молят,
а вълна, привела глава,
сред своята скръб и неволя
жена проригава едва.*

13. Кое е общото начало, което обединява трите човешки фигури в посочения откъс? Пояснете с 2 – 3 изречения.

14. Запишете 2 цитата, които носят внушение за разрушеното човешко общуване в света на бедните.

Прочетете следния откъс от творбата „Зимни вечери“ и решете задачи 15 и 16.

*Братя мои, бедни мои братя –
пленници на орис вечна, зла –
ледно тегне и души мъглата –
на живота сивата мъгла...*

15. Запишете с 2 – 3 изречения каква художествена функция изпълняват посочените стихове от творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски.

16. Каква смислова връзка откривате между следните два изрази от „Зимни вечери“ на Христо Смирненски? Изяснете с 2 – 3 изречения.

*А навън мъглата гъста тегне,
влачи своя плащ злокобно сив,
и
ледно тегне и души мъглата –
на живота сивата мъгла...*

17. Характеризирайте с 2 – 3 изречения образа на Града, присъстващ в творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски.

18. Какво е основното идейно-емоционално внушение на образната опозиция *снежинки – кал* в следните стихове от „Зимни вечери“ на Христо Смирненски? Изяснете с 1 – 2 изречения.

*А бликат снежинки сребристи,
прелитат, блестят кат кристал,
проронват се бели и чисти
и в локвите стават на кал.*

19. Запишете буквата на цитата, който се съотнася с посочения лирически мотив в творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски.

- А. „И пак край смълчаните хижи вървя в бледосиня мъгла“
- Б. „В своята кратка красота цветята се топят безследно“
- В. „Стоят две деца и треперят и дреме в очите им скръб“
- Г. „И трепнат, угаснат и блеснат над затвора двете звезди“

За безкрайността на страданието	За мимолетната надежда	За детското страдание	За обречената красота на живота

20. Като се опирате на знанията си за поетическото послание на творбата „Зимни вечери“ на Христо Смирненски, както и на собствения си житейски опит, коментирайте с 2 – 3 изречения проблема за „вечната бедност и грижа“.

„ЗИМНИ ВЕЧЕРИ“ (ХРИСТО СМИРНЕНСКИ)

1. В; 2. Г; 3. А; 4. А; 5. Б; 6. А; 7. В; 8. Б; 9. А; 10. Г; 11. Примерни отговори: черната гробница / здрачът и мракът / разтапянето на контурите / отекването, стапянето на шума от стъпките / читателят възприема едновременно и със зрението, и със слуха си призрачно отдалечаващите се, потъващи, стапящи се в мрака стъпки. 12. старите цигани, слепият старик, безхлебният баща, двете деца; 13. Примерен отговор: Това, което обединява, свързва трите човешки фигури – на бащата, майката и децата, е страданието. Страдание, което е породено от крайната бедност и нищетата. Страдание на гладните, безхлебните, което е разрушило семейството, дома като място на споделена обич и грижа за другия, като духовна крепост и опора. Социално несправедливият свят е обезличил и всеки един поотделно, превърнал е бащата, майката и децата в единици, несвързани помежду си, в самотни светове, отчуждени един от друг, всеки страдащ сам в своята индивидуална самота и безнадеждна скръб. Това е най-страшното – че страданието, мъката е несподелима, че и гръмливият глас на пияния баща, и хрипливите му неясни слова, и писъците и молбите на ужасените деца, и тихото ридание на майката никой не може да чуе, да разбере и да се отзове. Лирическият говорител изправя читателя пред една вледеняваща с ужаса си картина на крайна бедност и всеобщо човешко страдание и поражда в душата му чувство на болка и състрадание към тези невинни жертви на Града. 14. Примерни отговори: „Завърнал се в къщи – безхлебен [...] бащата ругай...“ / „...пияни хрипливи слова...“ / „...от помисли странни обзет...“ / „Децата пицят и се молят...“ / „...вълна, привела глава, // жена проригава едва“. 15. Примерен отговор: Стиховете изграждат образа на лирическият говорител в творбата; те са кульминация на неговия хуманистичния патос. Нежно-съкровено „братя мои“, повторено два пъти в реторичното обръщение – „Братя мои, бедни мои братя“, е израз на чувството му за братска съпричастност, за обща съдба с безименното множество на бедните и онеправданите. Той е един от тях, от хората от крайния квартал, същевременно е и единственият, който вижда и разбира тяхната мъка, тяхната болка и страдание. В краткия миг откровение безименните страдалци сякаш биват възкресени от света на сенките, на задгробните същества, за да заживеят в тъжно човешкия образ на „пленници на орис вечна, зла“. Състраданието и искрената, братска обич на поета към бедните хора докосват сърцето на читателя и поражда болка и съчувствие към хилядите разбити съдби, към жертвите на несправедливо устроения социален свят. 16. Примерен отговор: Двата израза са смислово свързани чрез мотива за мъглата. В „Зимни вечери“ отделните човешки фигури и техните страдалчески истории протичат една след друга, появяват се и изчезват всред задушавашата мъгла, която е рефрен на цикъла. От красиво нарисован конкретно-сетивен образ на природно явление в I и II част, в IV част тя израства до обобщен символ на живота, на житейската обреченост и безперспективност на човека в социалните бледното, болезненото, лишено от живот битие. Плащът на мъглата покрива и влачи, завлича бавно, със зловецко тържествен ход живота към смъртта, към неумолимия и безжалостен край на човека от дъното на социалния ад. Мъглата живот тегне над призрачните същества в призрачния град. И нейната ледена прегръдка-присъда е неотменима. Животът в не-живот е съдбовният белег на родените в нищета и мизерия, на техния жертвен жребий. Означен и с многоточието на човешки неизговоримото, неназовимото и трагично в своята безответност море от човешко страдание. 17. Примерен отговор: Смирненски е „поет на града“. Ако в други негови стихотворения градът е място на революцията и сбъдването на един нов свят, то в „Зимни вечери“ той е място единствено на социалното страдание, на угнетените и осъдените от живота. В „Зимни вечери“ градът не прилича на град. Още въвеждащото сравнение в първите два стиха – „Като черна гробница и тая вечер / пуст и мрачен е градът“ – рязко се противопоставя на обичайната представа за модерния град като многолюдно място, изпълнено със събития, динамика, контрасти, обрати. Тъкмо напротив – творбата рисува града като гроб, като място, което е „пусто“ и „празно“, необитавано от живота и от живите хора. Следвайки лирическият говорител, читателят сякаш се спуска в един заплашителен, демоничен подземен свят, в който живеят незначителни и странни човешки силуети, преминаващи сенки в мъглата, която е ту жълтопепелява, ту бледосиня. И от този призрачен Град на злото няма изход, той е вечният ад, вечният мрак, вечната зима в живота на бедните, на обречените да угасват в мизерията и страданието невинни човешки същества. 18. Примерен отговор: Чрез образите на снега и калта Смирненски интерпретира мотива за осъдената красота. Красивото природно явление – белите чисти снежинки, се асоциира с красивата невинност на детето, на неговата непорочност и чистота. Както локвите, земята поглъща белотата и блясъка на снега, тъй и животът убива мечтата, радостта. Калта е белязващият знак на социалното дъно, на човешкото унижение, на оскърбеното човешко достойнство. Градът е като зловец Кронос – той е не само баща, той е и убиец на своите деца. Животът е предопределен, обречен да погине; бедният човек, малкият човек е осъдена душа; роден е, за да живее в мрак и скръб, без светлината на надеждата, на красивата мечта. Символиката на снега, превръщащ се в кал, е дискретна етична присъда на поета хуманист над един свят, който е изгубил нравствените си основания за съществуване. Краят на творбата, акцентиращ върху образа на детското страдание, на най-невинните от „хиляди души разбити“, затваря кръга на ада, на вечния мрак, в който е захвърлен бедният, непотребен за света човек. 19. Безкрайността на страданието – А; мимолетната надежда – Г; детското страдание – В; обречената красота – Б. 20. Текст.